

MOTYVACIJA MOKYTIS: KAIP PADETI VAIKUI NORETI MOKYTIS?

TRUMPA INFORMACINĖ MEDŽIAGA TĖVAMS IR MOKYTOJAMS

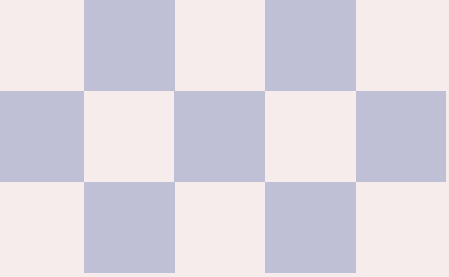

PARENGĖ
PSICHOLOGĖ
MARTINA
ČERNIAUSKAITĖ

KAS YRA MOKYMOŠI MOTYVACIJA?

Tai vidinė arba išorinė paskata, skatinanti vaiką mokytis, siekti tikslų ir įveikti iššūkius. Ji lemia ne tik tai, ar vaikas mokosi, bet ir kaip jis mokosi – kiek pastangų įdeda, kaip reaguoja į nesėkmes ir ar geba išlaikyti susidomėjimą mokymusi ilgą laiką.

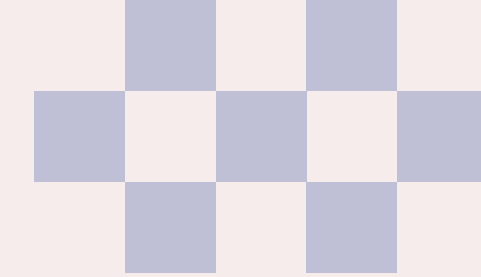
VIDINĖ MOTYVACIJA

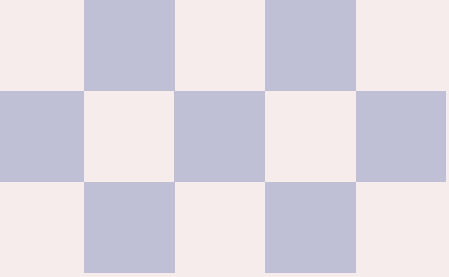
Vidinė motyvacija kyla iš paties vaiko. Jis mokosi todėl, kad jam įdomu, smalsu, patinka atrasti naujus dalykus arba jis jaučia pasitenkinimą įveikęs užduotį.

Pavyzdžiui: vaikas skaito knygą, nes jam įdomi istorija, mokosi naujų įgūdžių, nes nori tobulėti, džiaugiasi supratęs sudėtingą temą.

Moksliniai tyrimai rodo, kad vidinė motyvacija yra susijusi su didesniu kūrybiškumu, geresniais mokymosi pasiekimais, atkaklumu ir didesniu pasitenkinimu mokymusi.

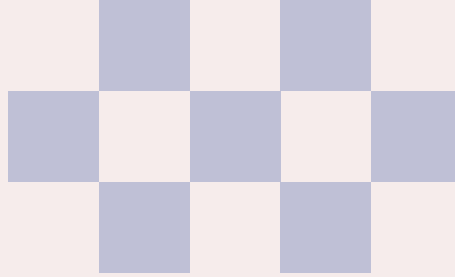
IŠORINĖ MOTYVACIJA

Išorinė motyvacija kyla dėl išorinių paskatų arba siekio išvengti neigiamų pasekmių.

Pavyzdžiui: mokosi dėl pažymių, siekia pagyrimo, bijo bausmės, nenori nuvilti tėvų ar mokytojų.

Išorinė motyvacija gali būti naudinga trumpuoju laikotarpiu, ypač formuojant naujus įpročius ar atliekant mažiau patrauklias užduotis. Tačiau ilgainiui vien tik išoriniai paskatinimai nėra pakankami – svarbu padėti vaikui atrasti asmeninę mokymosi prasmę.

KODĖL KAI KURIE VAIKAI PRARANDA MOTYVACIJĄ?

Motyvacijos sumažėjimas nebūtinai reiškia, kad vaikas yra tingus ar nenori mokytis. **Dažnai tai yra signalas, kad vaikas susiduria su sunkumais.**

Moksliniai tyrimai rodo, kad vaikai geriausiai mokosi tuomet, kai jaučiasi saugūs, priimti ir tiki, jog jų pastangos gali duoti rezultatų.

Motyvaciją gali mažinti:

- nuolatinės nesėkmės;
- pernelyg dideli reikalavimai;
- baimė suklysti;
- žemas pasitikėjimas savimi;
- emociniai sunkumai (nerimas, depresija);
- patyčios;
- neigiama mokymosi patirtis;
- mokymosi sunkumai;
- per mažai savarankiškumo;
- nuolatinis lyginimas su kitais.

KAS LABIAUSIAI SKATINA MOKYTIS?

Autonomiškumas

Vaikas jaučia, kad gali priimti tam tikrus sprendimus ir turi galimybę rinktis.

Pavyzdžiui:

- pasirinkti, nuo kurios užduoties pradėti;
- nuspręsti, kaip pasiruošti atsiskaitymui;
- dalyvauti priimant sprendimus dėl savo mokymosi.

KAS LABIAUSIAI SKATINA MOKYTIS?

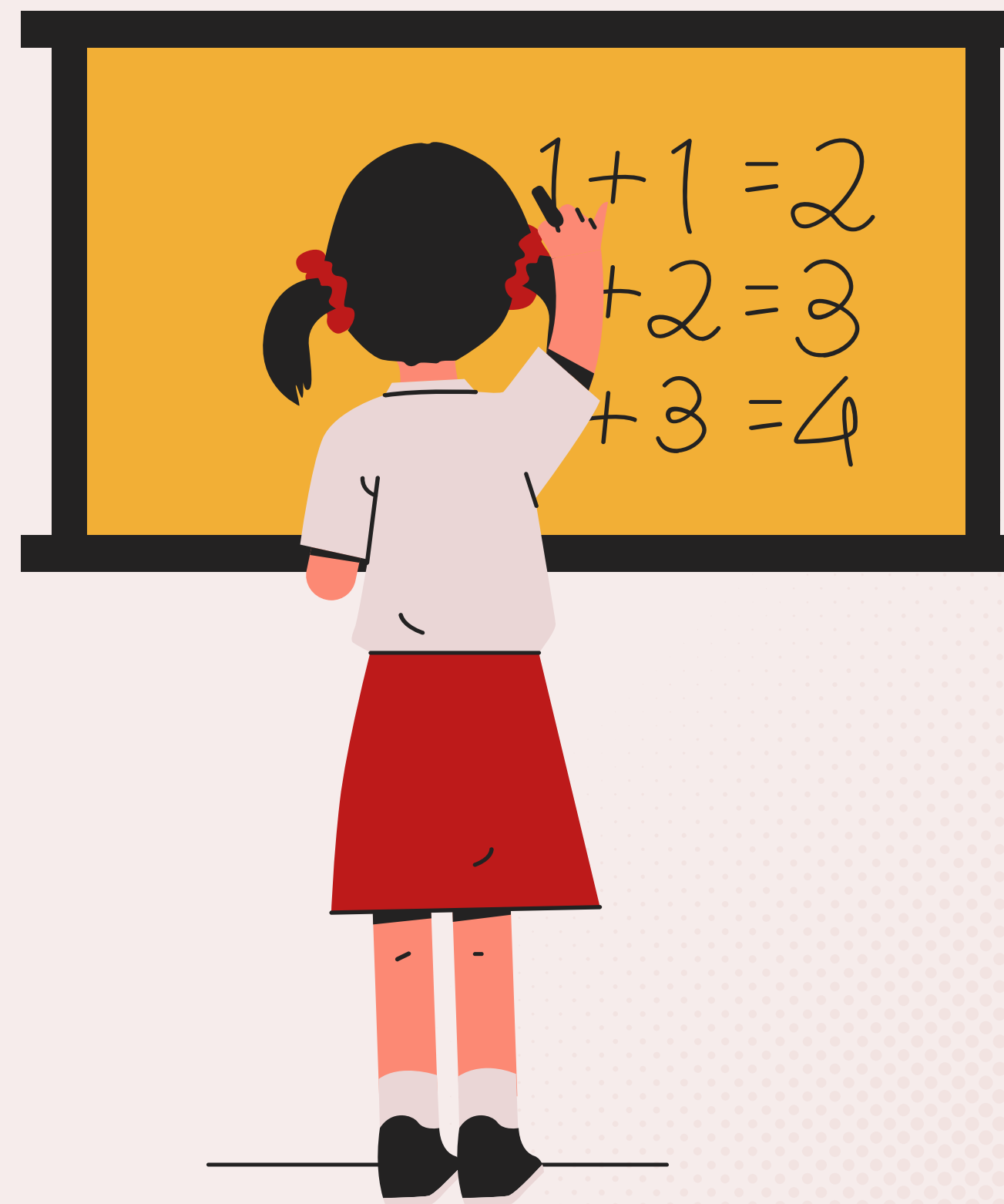

Kompetencijos jausmas

Vaikas tiki, kad gali išmokti ir
pasiekti rezultatų.

Tai stiprina:

- pastebima pažanga;
- realistiški tikslai;
- padrąsinimas;
- konstruktyvus
grįžtamasis ryšys.

KAS LABIAUSIAI SKATINA MOKYTIS?

Ryšys su kitais

Vaikams svarbu jaustis
priimtiems ir palaikomiems.
Palaikantys santykiai su
tėvais, mokytojais ir
bendraamžiais didina
motyvaciją mokytis net tada,
kai užduotys atrodo
sudėtingos.

KĄ GALI PADARYTI TĖVAI?

- domėkitės ne tik pažymiais;
- girkite pastangas, o ne tik rezultatą;
- padėkite kelti pasiekiamus tikslus;
- leiskite patirti sėkmę;
- venkite nuolatinio lyginimo;

KĄ GALI PADARYTI MOKYTOJAI?

Padedą:

- aiškūs ir suprantami tikslai;
- prasmingos užduotys;
- galimybė rinktis;
- konstruktyvus grįžtamasis ryšys;
- saugi klasės atmosfera;
- mokinių pastangų pastebėjimas;
- mokymasis bendradarbiaujant;
- klaidų priėmimas kaip mokymosi dalies.

Tyrimai rodo, kad mokiniai labiau įsitraukia į mokymąsi, kai jaučia pagarbų santykį su mokytoju ir tiki, kad jų pastangos yra vertinamos.

KO REIKĖTŲ VENGTI?

Nuolatinės
bausmės ar
spaudimas dažnai
trumpam
paskatina mokytis,
tačiau ilgainiui
mažina vidinę
motyvaciją.

Verta vengti:

- nuolatinio lyginimo su kitais;
- gėdinimo dėl pažymių;
- etikečių („tinginys“, „nesistengi“);
- perdėto spaudimo;
- atlygio už kiekvieną užduotį;
- grasinimų ar bauginimo.

KADA VERTA SUNERIMTI?

Motyvacijos stoka kartais gali būti susijusi ne su mokymosi įpročiais, o su kitais sunkumais.

Ankstyvas sunkumų pastebėjimas leidžia greičiau suteikti reikalingą pagalbą.

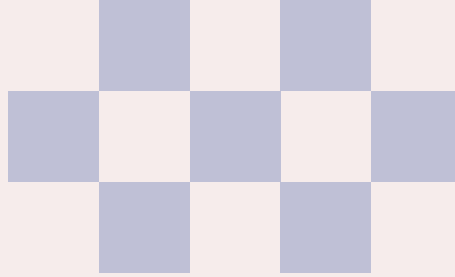
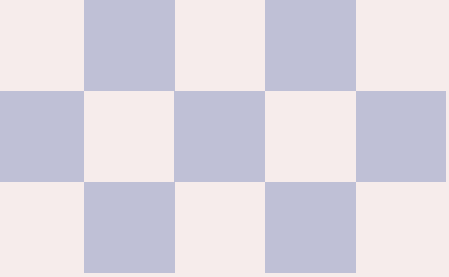
Vertėtų pasitarti su mokyklos specialistais, jei vaikas:

- ilgą laiką visiškai praranda susidomėjimą mokymusi;
- vengia mokyklos;
- pastebimai pablogėja mokymosi rezultatai;
- nuolat sako, kad yra „kvailas“ ar „jam nepavyks“;
- patiria stiprų nerimą prieš mokyklą;
- atsiranda depresijos ar kitų emocinių sunkumų požymių.

**MOTYVACIJA NĖRA IGIMTA SAVYBĖ - JI AUGA KARTU SU VAIKO
PATIRTIMIS. DIDŽIAUSIĄ ITAKĄ JAI DARO PALAIKANČYS
SANTYKIAI, GALIMYBĖ PATIRTI SĖKMĘ, PRASMINGOS UŽDUOTYS
IR TIKĖJIMAS SAVO GEBĖJIMAIS. TĖVAI IR MOKYTOJAI,
SKATINDAMI SMALSUMĄ, PASTEBĖDAMI PASTANGĄ IR
KURDAMI SAUGIĄ MOKYMOSIŲ APLINKĄ, PADEDA VAIKUI ISLAIKYTI
NORĄ MOKYTIŠ NE TIK DĖL PAŽYMIŲ, BET IR DĖL ASMENINIO
AUGIMO.**

NAUDOTA LITERATŪRA:

- Bandura, A. (1997). Self-Efficacy: The Exercise of Control. New York: W. H. Freeman.
 - Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "What" and "Why" of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268.
 - Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The New Psychology of Success*. New York: Random House.
 - Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2020). Intrinsic and Extrinsic Motivation from a Self-Determination Theory Perspective: Definitions, Theory, Practices, and Future Directions. *Contemporary Educational Psychology*, 61, 101860.
-